

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

PODSEKRETARZ STANU

Warszawa, dnia 22 lip 2013r.

638402 10

DWOiP-I-0741-3/13/8

2013

157751

Pan Ryszard Czerniawski

Zastępca Rzecznika

Praw Obywatelskich

00-090 Warszawa

Al. Solidarności 77

Stanowmy Panie.

W odpowiedzi na pismo z dnia 20 czerwca 2013 r. nr RPO-63 8402-VII-720/10/JJ, w sprawie zajęcia stanowiska odnośnie zaprezentowanych tez, opracowanych przez Krajowy Mechanizm Prewencji po konferencji „Monitoring wizyjny w miejscach pozbawienia wolności”, uprzejmie informuje:

Na wstępie pragnę zauważyć, że analiza nadesłanych tez wskazuje na wszechstronne i głębokie spojrzenie przez uczestników Konferencji na kwestię monitoringu wizyjnego w miejscach pozbawienia wolności.

Istotnie, należy zgodzić się z tezą, że nie wszystkie przypadki stosowania monitoringu znajdują w pełni prawne umocowanie w ustawie, tak jak to miejsce odnośnie jednostek penitencjarnych.

Aktualnie w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, który przewiduje uregulowanie kwestii związanych ze stosowaniem monitoringu w zakładach poprawczych i schroniskach na poziomie ustawy.

W kwestii rozszerzenia i doprecyzowania przepisów regulujących stosowanie monitoringu w jednostkach policyjnych oraz jednostkach penitencjarnych należy

wskazać, że potrzeba uregulowania stosowania tej instytucji w akcie prawnym rangi ustawy odnośnie jednostek policyjnych, nie budzi zastrzeżeń.

Natomiast niezrozumiały jest pogląd wyrażający wątpliwości co do zachowania w aktualnym stanie zasady proporcjonalności w stosowaniu tej instytucji w jednostkach penitencjarnych, z uwagi na przekazanie dyrektorom tych jednostek uprawnień do określania miejsc i pomieszczeń, w których może być stosowany monitoring.

Warunki, zasady i miejsca do fakultatywnego stosowania monitoringu uregulowano szczegółowo w art. 73a kkw. Kamery monitoringu instalowane są zgodnie z regulacją zawartą w art. 73a kkw. w miejscach gdzie jest to konieczne dla zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w jednostkach penitencjarnych. Natomiast obligatoryjny monitoring obejmuje sprawców (oraz tymczasowo aresztowanych) stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu, których osadza się w zakładzie typu zamkniętego w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa zakładu. Monitorowaniu mogą też podlegać osadzeni, wobec których zastosowana jest szczególna ochrona (art. 88d kkw), czy też w wypadkach uzasadnionych względami medycznymi albo potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa skazanemu (116 § 5a kkw.).

Tym samym uprawnienie dyrektorów jednostek penitencjarnych do określenia miejsc i pomieszczeń mogących podlegać monitorowaniu dla zachowania porządku i bezpieczeństwa, zostało przez ustawodawcę wyczerpująco określone, tak jak czyje zachowanie podlega lub może podlegać monitoringowi i w jakich miejscach.

Wobec tego, organ uprawniony do stosowania tej instytucji, nie działa dowolnie, ale w oparciu o szczegółowe zapisy ustawy.

Oczywiste wydaje się także przekazanie tych uprawnień dyrektorom jednostek penitencjarnych skoro, zgodnie z art. 108 kkw. na administracji jednostki penitencjarnej spoczywa obowiązek podejmowania odpowiednich działań, w celu zapewnienia osadzonym bezpieczeństwa osobistego w czasie odbywania kary.

Trzeba też zaznaczyć, że celowość monitorowania danych miejsc oraz prawidłowość zamontowania kamer wizyjnych w jednostkach penitencjarnych podlega nadzorowi penitencjarnemu, wykonywanemu przez sędziów penitencjarnych, a osobom pozbawionym wolności służy skarga w tym przedmiocie, zarówno do odpowiednich organów Służby Więziennej, jak i do właściwego sądu penitencjarnego.

Oczywiste jest, że wprowadzenie monitoringu w pewnym sensie ingeruje w sferę praw skazanego podobnie, jak samo pozbawienie jego wolności w zakładzie karnym.

Tym niemniej nie wydaje się, aby jednak pozytywna rola tej instytucji dla zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w zakładach karnych nie uzasadniała jej stosowania. Jej zakres stosowania został określony tak, aby w szerokim stopniu zagwarantować osobom pozbawionym wolności prawo do zachowania prywatności, przy jednoczesnym zapewnieniu im, w tych miejscach bezpieczeństwa.

Odnosnie monitorowania osadzonych w miejscach przeznaczonych do celów sanitarno-higienicznych, to odbywa się ono w sposób uniemożliwiający ukazywanie intymnych części ciała osadzonego.

Odnosnie zabezpieczenia obrazu przekazywanego z monitorowanych pomieszczeń przed dostępem osób postronnych nie budzi wątpliwości, że tego typu przypadki udostępniania obrazu, jeżeli się zdarzały, nie powinny mieć miejsca.

Monitoring jest tylko jednym - co należy podkreślić - ze środków w zakresie bezpieczeństwa w jednostkach penitencjarnych. Nie jest na pewno panaceum na wszystkie problemy związane z bezpieczeństwem w jednostkach penitencjarnych, ale tylko jednym ze środków w tym zakresie, mogącym mieć jednak pewne znaczenie dla bezpieczeństwa w jednostkach penitencjarnych. Pozwala także na obserwację osadzonych i tym samym umożliwia podejmowanie szybkich i niezbędnych interwencji, także w celu ratowania życia lub zdrowia osadzonych. Objęcie jednostek penitencjarnych wewnętrznym monitoringiem niejednokrotnie przyczyniło się do udaremnienia samobójstw osadzonych. Ponadto stosowanie tego systemu umożliwia ujawnienie sprawcy danego zdarzenia i sprawne

przeprowadzenie czynności wyjaśniających, a także sposób działania funkcjonariuszy SW.

Skazani mogą skarżyć monitorowanie ich postępowania zarówno do organu bezpośrednio nadrzędnego tj. właściwego Dyrektora Okręgowego SW, jak i na podstawie art. 6 k.k.w.

Ponadto na monitorowanie ich w celi mieszkalnej np. na podstawie art. 116 § 5a k.k.w, przysługuje im skarga w trybie art. 7 k.k.w. do właściwego sądu penitencjarnego. Oczywiste jest, że o takiej decyzji powinni być powiadamiani.

Dodatkowo zasadność stosowania monitoringu w każdym przypadku podlega nadzorowi penitencjarnemu, wykonywanemu przez sędziów penitencjarnych, jak też w trybie art. 78 § 2 k.k.w. Dyrektorowi Generalnemu SW oraz dyrektorom okręgowym SW.

W praktyce osadzeni zdają sobie sprawę z monitorowania danych miejsc, w których przebywają, nie tylko z uwagi na regulację zawartą w kkw., wskazującą miejsca podlegające monitoringowi, ale także z uwagi na jawność zainstalowanych kamer oraz ogólnie dostępne informacje o tym systemie w danej jednostce.

W kwestii stosowania atrap kamer należy podzielić spostrzeżenia Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Odnosnie wniosków dotyczących potrzeby prowadzenia badań empirycznych odnośnie monitoringu w miejscach pozbawienia wolności, Ministerstwo Sprawiedliwości nie widzi przeszkód, dla ich realizacji. Podobnie w przypadku organizacji debaty w tym zakresie - w której przedstawiciele resortu, będąc zainteresowani powyższą tematyką, niewątpliwie wezmą udział.

2 porażenie
PODSEKRETARZ STANU
Stanisław Chmielewski
STANISŁAW CHMIELEWSKI